

با فاصله گرفتن مخاطبان از چهار سریال با آغاز هفته دوم ماه مبارک رمضان، مخاطبان سریال های تکراری تلویزیون خصوصا آثار طنز رو به افزایش گذاشت «ترش و شیرین» و «صاحب دلان» سریال های تکراری ماه رمضان امسال بودند که از جمله آثار موفق در دوره خود به حساب می آمدند و امسال نیز در پخش مجدد، مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت

دلایل شکست و پیروزی

عوامل متنوعی بر رضایت مخاطبان از تولیدات نمایشی تلویزیون اثرگذار است که همه آنها در جدول پخش رضانی دوچندان هم می شود. یکی از عوامل اثرگذار مخصوص رمضان، عاداتی است که به مرور برای مخاطب ایجاد شده و بر شکل گیری توقعات و پیش زمینه های ذهنی موثر بوده است. خلاف این توقعات عمل کردن با کاهش کیفیت آنان می تواند بر سطح رضایت عمومی به طور جدی اثر سوء بگذارد. از این جهت هر تغییر رویه و ابتکار عملی باید از پیش محاسبه شده و با دقت اجرا شود که این ضرورت ایجاد می کند روند پیش تولید از مدت ها قبل آغاز شود. شاید می توانستیم یکی از این نمونه ها را در مورد رعد و برق تجربه کنیم که البته در هر صورت باز هم تحقق رضایت، مساله ای لغزان و مربوط به شرایط خواهد بود.

اما در سایر موارد، عمل به مختصات ژانری و پیش بینی کردن توقعات عمومی و حرکت طایق النعل بالنعل از آنها، درست ترین راهبرد است و عمل در چارچوب ها بدون شک مانع ارتقای کیفی آنها نیست. سریال های امسال اما می توانند به عنوان تجربه ای مهم برای مدیران تلویزیون و تولیدکنندگان آثار به حساب بیایند تا بدانند دست کم چه کاری را برای این مقطع انجام ندهند! تولید برای ماهی که زمان و کیفیت و همه چارچوب های آن مشخص است، تنها نیاز به دغدغه و برنامه ریزی و تیم سازی دارد و شاید اصلی ترین مشکل ضعف های گسترده امسال به سهل انگاری ها در همین زمینه ها بازگردد.

سریال های تکراری تلویزیون خصوصا آثار طنز چون «ترش و شیرین» رو به افزایش گذاشت. این اتفاق همزمان می توانست محصول فقدان سریال های طنز هم باشد. موضوعی که به نظر می رسد با محصول تصمیم گیری برنامه ریزان تلویزیون برای برداشتن سهم طنز از جدول پخش رضانی است یا صرفا به علت نداشتن تیم همراه برای تولید سریال طنز اتفاق افتاده باشد. «صاحب دلان» دیگر سریال تکراری ماه رمضان امسال بود که از جمله آثار موفق در دوره خود به حساب می آمد و امسال نیز در پخش مجدد، مورد استقبال مخاطبان قرار گرفت.

از ضعف سریال های رضانی چه می آموزیم؟

عبور از سهل انگاری

سریال های رضانی امسال بسیاری از مخاطبان را ناامید کرد. شاید شرایط کرونایی مردم را برای این وضعیت تا حدی آماده کرده بود اما کرونا فقط می توانست بر سر فرآیند تولید، تأثیر منفی گذاشته باشد، درحالی که مشکل اصلی سریال ها داشت خود را در عرصه فیلمنامه و قصه نشان می داد. ماجرای ضعف های سریال های رضانی امسال از «رعد و برق» بهروز افخمی شروع شد اما به مرور در واکنش ها به «احضار» و خصوصا «یاور» بیشتر خودش را نشان داد. این درحالی بود که آثارها نشان می دهند در مقابل افت مخاطب این سریال ها، طنزهای تکراری سال های گذشته تلویزیون با مخاطب بیشتری روبه رو شدند. مشکل واقعا از کجا بود؟

فاطمه ترکاشوند
خبرنگار

غایب بزرگ

ماه مبارک رمضان نه تنها در ایران بلکه در بسیاری از کشورهای مسلمان نشین منطقه مانند مصر و ترکیه و پاکستان، فصل پر جنب و جوش سریال ها و فیلم های تلویزیونی است و بسیاری از هنرمندان و کارگردان ها و فیلمسازان انتظار دارند تا بهترین نمونه های کاری خود را در این فصل پیش روی مردم بگذارند. در کشور ما هم همواره این انتظار از سوی مخاطب وجود داشته که در فرصت پس از افطار تا نیمه شب دست کم یک یا دو سریال قابل قبول را تماشا کند. به طور سنتی همیشه یکی از این سریال ها، طنز، یکی درام خانوادگی با پس زمینه های اخلاقی و مذهبی و یکی هم نزدیک به ژانر هراس و ماورایی بوده اند.

مهم ترین علت افت مخاطب سریال های رضانی امسال را باید حذف باکس طنز دانست که غالبا شبکه سه سیما آن را برعهده می گرفت. این موضوع البته تنها به تولیدات برای این مقطع خاص از سال بازمی گردد و به نظر می رسد شبکه سه سیما تیم طنزنویس خود را چند سالی است که از دست داده و موفق به یافتن جایگزین مناسبی برای آن هم نشده است. این درحالی است که یاور، درامی که به عنوان جایگزین در این باکس قرار گرفت هم نتوانست در جلب مخاطب موفق عمل کند. اولین حاشیه این سریال، ادامه دادن شخصیت

«حشمت فردوس» بود که البته به خودی خود می توانست یک معضل به حساب نیاید اما اولاً بکرنیودن قصه مخاطب را ناامید کرد و ثانياً سستی شخصیت پردازی ها و داستان از مدافتاده و فاقد نسبت درست با وضعیت اجتماعی کشور، یاور را به شدت به زمین کوبید.

روح های سرگردان

احضار هدف موج بعدی اعتراض ها بود؛ سریالی که با وجود برخورداری از برخی عناصر قدیمی گروه ماورایی سازهای صداوسیما از جمله علیرضا افخمی، کارگردان سریال چه از حیث قصه پردازی و فیلمنامه و چه از جنبه ساخت و فرم، مخاطبان را جا گذاشت و بدون آنها به نمایش ادامه داد. اگرچه منطق دینی این سریال به نسبت نمونه های مشابه قبلی بسیار قابل دفاع تر می نمود اما استفاده از نابازیگران در نقش های اصلی، کندی بی علت داستان و خلأ های مهم در داستان و کارگردانی و مهم تر از فقدان جذابیت لازم، برای این سریال هم اثر منفی گذاشت و رضایت عمومی را پایین کشید. اما «بچه مهندس» سریال خوش سابقه تلویزیون که برای ماه رمضان به فصل چهارم رسیده، از مواردی بود که بهترین انتظار می رفت رضایت مخاطب را به همراه داشته باشد و به نظر می رسد دست کم به طور نسبی این اتفاق افتاده است. فصل چهارم این

سریال از این جهت که قرار بود به زمینه عاشقانه روایت یعنی ماجرا عشق مرضیه و جواد نزدیک شود، به خودی خود مخاطب را بالا می برد به علاوه که اضافه شدن داستان اصلی جاسوسی هم به جذابیت این قصه کمک می کرد. اما برخی واکنش ها در شبکه های اجتماعی نشان می داد اضافه شدن خرده قصه تومور مغزی، نتوانسته راهکار مناسبی برای سنگ انداختن پیش پای شخصیت اصلی باشد و کمی به هندی و سانتی مانتال شدن فیلم دامن زده است. خرده قصه های دیگری نظیر داستان شیوا و بهروز هم دچار همین مشکل بودند و درست به روایت چفت نمی شدند.

تکراری های جذاب

در مورد «رعد و برق» بهروز افخمی نمی شود چندان چیزی گفت. با این همه این سریال، از ظرفیت بالایی برای عرضه سبکی جدید در باکس رضانی تلویزیون برخوردار بود که به علت عدم اتمام روند تولید و ضعف های فنی در تصمیمی درست از صفحه نمایش حذف شد تا پخش آن به زمانی مناسب تر موکول شود و شاید بتواند در زمینه تولیدات نمایشی تلویزیون، سبکی نو ارائه کند. سبکی که باید دید تا چه اندازه می تواند در جذب مخاطب عام موفق باشد. اما با فاصله گرفتن مخاطبان از این چهار سریال با آغاز هفته دوم ماه مبارک رمضان، مخاطبان